

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Edini pogoj za uspeh

Pošteno delo - odkrita beseda

Nič ni čudnega, če se v resnih in odgovornosti polnih časih polasti odločujočih činiteljev neka skrb, ki se odraža v povečani pazljivosti in skoraj bolešno natančnem opazovanju in motrenju vseh pojavov v javnem življenju. To skrb razumemo, ker nam je iz nekdanjega življenja znana.

Saj imamo na kmetih polno takih primerov. Pri tem ali onem gospodarju se n. pr. v svinjaku pojavi rdečica. Nič niso redki slučajji, ko tak gospodar bolezen prikrije, živali, ki mu poginejo, skrivaj zakoplje in se potem hvali, kako je čisto nenadoma prišel k njemu neznan kupec in po taki in taki visoki ceni pokupil njegove ščetince. — Drugje se je pri oteletenju v hlevu primerila nesreča. Družina sicer ve, kaj se je zgodilo, toda gospodar ji strogo prepove, karkoli ziniti o tem. In na njegov ukaz mora družina praviti okrog, kako je gospodar pametno ukrenil, ker ni maral telčka prodati mesarju. Zival so lepo opitali in zaklali doma ter jedli pečenko. Ali ni bolj pametno, privoščiti si doma kak priboljšek kakor pa stlačiti vse za slepo ceno drugim požeruhom?!

Kdor količkaj pozna kmetško življenje, nam bo moral pritrditi, da se taki primeri dogajajo. Skoraj redno pa se potem primerja in ponavlja tudi tole:

Kmet, ki je v napačni sramežljivosti hotel prikriti svoje nadloge, se s kako malenkostjo zameri temu ali onemu, makar celo lastnim otrokom! Le pomislite: Medtem ko oče govori, kako ugodno je prodal svinje, hodi sin raztrgan okrog in nosi hči obleko, ki se ji nič več ne pozna, kakšne barve je bilo blago, ko ga je dobila iz trgovine. Pa se jima začno rogati sosedje:

»Toliko je oče izkupil, vidva pa hodita taka okrog?!«

Kaj je bolj naravno, kakor da se otroka v užaljenosti in za obrambo sebe in doma nejevoljno oglasita:

»Saj oče niso svinj prodali! Rdečica nam jih je pomorila in smo jih morali zakopati.«

V kakšni luči stoji potem ta kmet pred svojimi sosedi, si lahko mislimo. Mesto da bi mu v nesreči priskočili na pomoč ali ga vsaj tolažili, se mu posmehujejo in se ogibljejo njegove družbe.

Enako je v drugem primeru. Kje boste našli človeka, ki bo dolgo lagal o pečenki, če nima niti krompirja v oblicah toliko, da bi se lahko res najedel!

Ze iz teh dveh primerov je jasno, da je tako ravnanje nespametno in da nikakor ne vodi k utrditvi gospodarstva.

Kdo pa je tako moder in misli, da v velikem koristi, kar v malem škoduje?!

Slovenski kmetje nikakor ne spadamo

med take laži-modrijane. Zato pa iz ljubezni do naše skupne domovine pričakujemo, da bo v najkrajšem času izginilo iz širšega javnega ustroja vse gnilo in napačno, kar upravičeno grajamo v omejenem, malem gospodarstvu.

Nobene besede nam ne narekuje sovražstvo, ker po naravi svojega dela nismo razdiralci, ampak tvorci. Kar govorimo, govorimo po tisočletnih skušnjah, ki so starejše in bolj utrjene mimo vseh pisanih postav. Te skušnje pa nas uče, da je vedno in povsod v življenju temelj uspehov odkritost. Odkrito pogledati resnici v obraz, odkrito priznati,

kar je prav in narobe, to je edini vir moči za obrambo proti — propasti.

Nočemo se pri tem sklicevati na enake nazore predsednika češkoslovaške republike T. Masaryka. Ko je on postavil slično zahtevno kakor mi v teh nekaj vrsticah, je samo znanstveno utemeljil to, kar podzavestno živi v najsvetejši globini slovanske duše. Kako bosta javnost sprejeli naše ugotovitve, ne vemo. Vemo pa, da je Češkoslovaška republika — vprav radi te Masarykove lastnosti, iz katere izvirajo vsi njegovi uspehi — sklenila pred časom poseben zakon. Ta ima en sam edini člen, ki so ga dali vklesati v kamen:

»T. G. Masaryk je zaslužen za državo.«

Kam pa je pri nas vklesala zvestoba, poštenost in domovinsko ljubezen slovenskega kmeta?

Nova pošta, ki niso nova

Eden izmed vodilnih jugoslovanskih politikov je izjavil pred par meseci, da je treba uvesti v Jugoslaviji dvostrankarski sistem političnega življenja po ameriškem vzorcu, kjer se demokratska in republikanska stranka menjaje vrstita na oblasti.

Tako politično življenje, sloneče na dveh vsedravnih strankah bi po njegovem mnenju moglo največ prispevati k duhovnemu zblizanju jugoslovanskih narodov in najbolj utrditi narodno in državno edinstvo. Torej slično kakor sta ameriški stranki tvorili ameriški narod.

Taka primerjava bi bila pravilna in tudi načelno se ji ne bi moglo oporekati. Toda Jugoslavija ni Amerika in zaradi posebnih naših razmer se je dosedaj še vsak poskus, organizirati vse!

Zakaj? Enostavno zato, ker se niso še do tal porušile vse predvojne stranke, katerih miselnost ovira pravi razvoj mlade Jugoslavije.

Predvojne stranke so postale v Jugoslaviji instrument razdorov, nasilja, izkoriščanja in zaslepljenja naroda. Revnega naroda. Njegovih delovnih slojev. Torej prava narodova nesreča in šiba božja. Kakor hitro se poskusi ustanoviti kako novo politično stranko, ki naj bi narodu pomagala do dela in kruha, pa se že pojavi za njo pošast stare stranke, ki preperečuje medsebojno zblizanje, pomirjenje in složno sožitje. Mesto tega vali pred seboj gore sovraštva in nestrpnosti. Brez velikih narodovih idealov in njene gonilne sile najnižji goni in osebni interesi. V takih krčih se vije Jugoslavija in zato ne more naprej. To bo trajalo tako dolgo, dokler se ne izvede do kraja osvobodilna politika blagopokojnega vladarja.

Neštetokrat smo že v našem »Kmetškem listu« povedali, da se danes pri nas nihče več ne navdušuje za stare stranke, ki smo jih prinesli seboj iz propadlih držav in da je bil 6. januar 1929. leta ravno zaradi tega tako potreben, da je prekrizal in uničil to narodovo nesrečo. Po-

sebnost smo bili Slovenci veseli tega zgodovinskega čina. Protisocialen in za Slovence pomeni to istočasno protinaroden; se je še v Jugoslaviji boril proti agrarni reformi, ki je bila v bistvu borba za narodno in socialno osvoboditev Slovencev izpod krempljev tujih grofov in baronov. Šele po razpustu stranke, narodove nesreče, se je mogla ustanoviti pri nas »Zveza slovenskih agrarnih interesentov«, ki je zbrala okrog sebe najbednejšega in najbolj zanemarjenega slovenskega človeka, a pri tem najštevilnejšega našega malega kmeta, našega bajtarja.

Globoko je zadihal čistejši zrak in radostno pogledal v žarek svobode. Zveza je zavihala rokave in kmalu je dosegla zakon o agrarni reformi, ki je v glavnem vpošteval njegove zahteve po obdelovalni zemlji in po gozdovih. In tudi izvajanje zakona je postalo po tem času čisto drugačno. Agrarni interesent je postal človek, enakopraven pred zakonom z veleposestnikom in enakopraven član človeške družbe. Iz zavrženosti je stopil bajtar na svojo zemljo, med ljudi in v javnost. Tudi njegova beseda se je slišala in njegove potrebe razumele in vpoštevale.

Modri čin našega velikega kralja ga je rešil. Tu je izvor hvaležnosti in večnega spomina, ki ga hrani naš mali kmet do svojega pokojnega vladarja. Kajti naše resnično nacionalno delo mora obstojati v prvi vrsti iz gospodarskega in socialnega udejstvovanja. To je nauk, ki smo ga prejeli po razpustu nesodobnih strank. Zato pa morejo Jugoslavijo urediti, pomiriti in zediniti le veliki gospodarski in socialni pokreti, ki ne bodo imeli prav ničesar skupnega s starimi strankami.

Velika večina slovenskega naroda je ravno v tem času pokazala, kaj hoče in kako misli. Nič več neče nazaj v preteklost. Zaveda se svoje moči in svojih interesov. Zato je čvrsto odločen strniti se okrog kmetško-delavskega gibanja in onemogočiti povratek prokletstva, podjarmljenja in zatiranja kmetškega ljudstva. M. M.

Gospodarska svoboda je temelj narodne neodvisnosti

Kapital mora služiti skupnosti

Neštetokrat je bilo že ugotovljeno, da so cene kmečkih proizvodov v silnem neravnovesju s cenami industrijskih proizvodov, prav tako je bilo ugotovljeno, da so delavske mezde nezadostne za življenjsko eksistenco delavskih družin. In končno, danes vsepovsod velja, da so široke vrste ljudstva obubožane ter niso več sposobne in plačila zmožen konzument, torej tako rekoč pasiven činitelj v gospodarskem življenju, vsled česar je v zastoju gospodarsko življenje in produkcija.

To je torej realna gospodarska podoba, ki ji nekateri pravijo »gospodarska kriza«. Žal, da se k rešitvi te »krize« ne pristopa realno, ampak se z raznimi idejami iz leta v leto samo »trošča« široke vrste ljudstva. Te ideje, ki vsebujejo visoke vrednote o svobodni in gospodarsko trdni narodni državi ter o svobodnem in neodvisnem narodu, je končno treba tudi pred ljudstvom ter v raznih gibanjih postaviti na realne temelje.

Svobodna država — svoboden narod

Dvoje stvari je treba imeti na misli, kadar je govora o svobodni narodni državi in svobodnem in neodvisnem narodu, in sicer 1. da je narodna država svobodna samo takrat, če je njeno ozemlje v rokah (v lasti) produktivnega delavnega naroda in 2. da je narod svoboden in neodvisen edino, če je gospodarsko samostojen. Toda za idealno socialno-gospodarsko podobo take države je treba še prišteti dejstvo, da tudi v tej ožji človeški družbi, ki tvori to državno organizacijo, ne sme vladati tak družabni red, da je na eni strani maloštevilna skupina kot lastnica vseh produktivskih (industrijskih) sredstev in finančnega kapitala, na drugi strani pa vse ostalo delovno ljudstvo kot navaden predmet izkoriščanja, služeč tej maloštevilni skupini.

Zagonetka kapitalizma

Gre nam v prvi vrsti za to, da z zelo važne strani posvetimo v temo zagonetne besede — kapitalizem in moč tujega kapitala. O tem se namreč zelo mnogo govori in piše, toda jasnega in odkritega nič, zavoljo česar vsa družabna in socialna gibanja, a zlasti meščansko-nacionalistična, obstojajo več ali manj na zbirki besed. Za vsako borbo proti mlinom na veter je pa škoda časa in energije! Gibanja za gospodarsko samostojnost in za pravičnejši socialno-družabni red morejo biti umestna in uspešna edino, če predvsem vedo, za kaj prav za prav gre in kje so vzroki, v tem slučaju, gospodarske nesamostojnosti in odvisnosti.

Vsako narodno gospodarstvo in človeška družba se v glavnem sestoji iz dveh produkcij, ki sta dolžni ustvarjati blagostanje kot predpogoj vsakega kulturnega napredka, to sta 1. kmečka ali agrarna produkcija in 2. industrijska produkcija. Obe ti produkciji imata skupno osnovo, ta je takozvani kapital, ki vrši več različnih funkcij (osnovno, obratovno itd.). Če je v kmečki produkciji ta osnova zemlja, orodje in delovna sila, je v industriji fabrika z vsemi stroji, surovine, delovna sila in finančna sredstva za obratovanje. Kdor je torej lastnik tega kapitala, ta je gospodar dotične produkcije, od katere v našem primeru zavisi biti in nebiti človeške družbe ter ves kulturni napredek. To lastninsko razmerje je osnova vsakokratne oblike človeške družbe.

V današnjem družabnem redu je večina industrijske produkcije (razen vse zadružne in produkcije v sovjetski Rusiji) oziroma produkcijskih sredstev last maloštevilnih posameznikov. Široke mase konzumentov, ki potrebujejo in konzumirajo industrijske proizvode, so torej

odvisne od gospodarjev te produkcije, ki samovoljno določajo cene, pri čemer skušajo seveda doseči čimvečji dobiček. Po tej poti se potem na strani maloštevilnih gospodarjev čedalje bolj kopiči bogastvo, množica pa čedalje bolj obubožava.

Kmečka proizvodnja služi blagostanju naroda — kaj pa industrijska?

Če torej spričo takega položaja govorimo o gospodarski samostojnosti države, je potem razumljivo, da obstoja samostojnost predvsem v tem, če kmečka in industrijska proizvodnja izključno služita le blagostanju naroda, ne pa obogatitvi posameznikov, pa bodi da so ti posamezniki tuji ali pa posamezni člani naroda. Da

Tuj kapital pri nas

V vsej Jugoslaviji delajo izjemo (glede bank) samo Prva hrvatska štedionica in Srbska banka v Zagrebu, dalje v Beogradu Jadransko podunavska in eksportna banka, katere kapital je v domačih rokah, oziroma je bil do 1. 1932., vse ostale jugoslovanske banke pa imajo delnice založene ali pa prodane tujemu kapitalu. Od 7 največjih jugoslovanskih bank so 4 popolnoma v rokah tujega kapitala, od 36 srednjih bank pa jih spada 11 v interesno območje tujcev. Naš finančni kapital je torej samo po imenu naš, v resnici pa v tujih rokah.

Tudi v pogledu industrijskega kapitala ni nič boljše. Naša industrija je prav tako v celoti v rokah tujega kapitala. V pretežni večini je osnovana na tujem kapitalu. Posamezne najvažnejše panoge naše industrije so skoraj popolnoma v lasti tujega kapitala, tako n. pr. rudarska, tekstilna, cementna, sladkorna, strojna itd.

V prvi vrsti je tu udeležen francoski kapital, zlasti v lesni industriji, bakreni, cementni, rudarski, industriji boksita, stekla, izdelavi vagonov in ladij, električni, hotelirski, industriji čokolade ter v letalskem prometu. Francoski kapital je udeležen v naši industriji z 800 milijoni.

Za njim sledi angleški kapital v industriji umetne svile, svinca, sladkorja, cementa, industriji mineralnih olj, ladjedelstvu ter strojni in električni industriji. Angleški delniški kapital je udeležen v naši industriji s 700 milijoni dinarjev.

Avstrijski delniški kapital je udeležen v strojni, električni, usnjarski, lesni ter rudarski industriji s 500 milijoni dinarjev.

Švicarski del. kapital je udeležen v električni industriji, rudarski, lesni, čokoladni in kavini s 350 milijoni dinarjev.

Češkoslovaški del. kapital je udeležen v industriji sladkorja, tekstilni ter kemijski v iznosu okol 300 milijonov dinarjev.

Ameriški kapital je udeležen v industriji mineralnih olj, šivalnih strojev, tramvajev, električnih strojev v iznosu 300 milijonov dinarjev.

Belgijski kapital v iznosu 250 milijonov dinarjev ima v lasti znatna rudarska in kemijska podjetja.

Madžarski kapital je udeležen večinoma v Vojvodini v sladkorni, mlinski ter cementni industriji in ribarstvu z 200 milijoni dinarjev.

Italijanski del. kapital ima v lasti večinoma naše cementne industrije v Dalmaciji ter druga podjetja v iznosu 100 milijonov dinarjev.

Po jakosti sledi nato švedski kapital, ki ima poleg električne industrije v svojih rokah vse industrije vžigalic.

Poljski kapital je udeležen v tekstilni in drugih industrijah.

naša kmečka produkcija temu blagostanju služi, o tem ni dvoma, da si sicer obstoja vprašanje, kako tudi te produkcije smotreno načrtno urediti, vendar pa to ni predmet naše razprave.

Gre za industrijsko produkcijo, ki je sicer pri nas šele v razvoju, a vendar v mnogočem od nje zavisi naša gospodarska samostojnost; gre za finančni kapital, ki je kri te produkcije in končno za tuji finančni kapital, ki je v tej naši industrijski produkciji udeležen in njega gospodarji v pretežni večini lastniki te produkcije.

Večino naše industrije izza predvojne je osnoval avstrijsko-madžarski finančni kapital, bodisi posredno ali pa s kreditiranjem. Prav tako je bil ta kapital tisti, ki je osnoval pri nas večje banke — denarne industrije — in denarne zavode. Po svetovni vojni so se skušale te banke in industrijska proizvodnja nacionalizirati, toda poskus ni uspel, znova je vse padlo v roke tujemu kapitalu. Stanje o tujem kapitalu, udeleženem v naši industriji in denarništvu, je težko določiti, toda za našo razpravo naj zadošča naslednja statistika:

Nemški kapital je udeležen v borovi, tekstilni in grafični industriji v iznosu okoli 180 milijonov dinarjev.

To je samo bežni pregled industrij, pri katerih je znano poreklo kapitala, kje pa so še ostala podjetja, ki so baje nacionalizirana, a so vsa v rokah tujega kapitala.

Tako pravi statistika.

Borba proti kapitalističnemu suženstvu

Če upoštevamo vse ovire, s katerimi se mora mlada država boriti, potem ni to nič čudnega, zlasti če še upoštevamo našo preteklost, ko je bilo večino našega sedanjega ozemlja samo interesno območje tujcev. Govoriti pa dandanes o popolni gospodarski samostojnosti je čisto nemogoče, čim pomislimo na današnji gospodarski sistem, v katerem prepreza finančni industrijski kapital ves svet, ki mora tej ogromni sili v danih razmerah brezpogojno služiti. Ta statistika velja v večji ali manjši meri za vse države. Popolno gospodarsko samostojnost je še nemogoče ustvariti iz enostavnega razloga, ker je dandanes svet že tako tesno medsebojno povezan, da tvori eno samo gospodarsko celoto, izmenjava blaga in vrednot tako nujna, da se ji nobena država ne more izogniti. Tudi mi se torej ne moremo obdati s kitskim zidom.

Brez kapitala si blagostanja ne moremo predstavljati, je nemogoče. Toda vprašanje je, komu ta kapital služi — vsemu človeštvu ali le nekaj posameznikom. Danes, žal, služi v pretežni večini le nekaj posameznikom, zavoljo česar je človeštvo takorekoč popolnoma odvisno od teh posameznikov. Zakaj? Težnja vsakega posameznega lastnika kakršnegakoli kapitala je, da mu ta kapital čimbolj služi in prinaša čimvečje obresti. Zato ga da na trg, vloži v to ali ono produkcijo, ki ustvarja nove vrednote. Te nove vrednote po nakupu konzumira človeštvo. Kje so torej obresti, ki lastnikom ustvarjajo čedalje večje bogastvo v obliki dobičkov in novih kapitalov? V visokih cenah industrijskih proizvodov ter v nizkih mezdah delavcev. Te obresti finančnega kapitala, vložnega v industrijsko proizvodnjo, plačujeva torej konzument in delovna sila, ki pa plačata celo dvakrat, prvič z nizko mezdo in drugič kot konzument. Po tej poti nastaja na eni strani čedalje večje bogastvo, na drugi čedalje večje obubožanje najširših množic ljudstva. Tembolje je zatorej danes razumljiv klic širokih delovnih množic po pravični zaposlitvi kapitala, po taki zaposlitvi, ki bo celokupnosti v blagor, in ne kot sedaj ogromni večini v propast.

Po petnajstih letih... Nekaj pripomb k plebiscitni proslavi v Celovcu

Zaradi težav, ki jih nismo zakrivali sami, se naš list spominja šele danes 15-letnice ljudskega glasovanja na Koroškem. Za nas tako usodno glasovanje se je namreč izvršilo, kakor bo našim čitateljem itak znano, dne 10. oktobra l. 1920.

Mesto lastnih izvajanj, podajamo tu del govora, ki ga je na proslavi 15-letnice v Celovcu govoril avstrijski knez Starhemberg. Ta govor jasno in nepobitno dokazuje, da miselnosti avstrijskih Nemcev ni čisto nič spremenila niti svetovna vojna niti doba po njej. (Govor citiramo po »Slovenec« z dne 15. oktobra, št. 237, stran 2.):

»Naša današnja proslava naj ne bo praznik sovraštva in maščevanja, nikak izraz nezdravega, razdirajočega šovinizma. Kar je bilo, ne bomo

ljani, ki so slovenske krvi. Kako pa se Slovincem v Avstriji godi v resnici — mislimo zlasti na kulturno-narodnem polju — o tem dovolj pišejo uradne avstrijske statistike.

Knez Starhemberg sicer pravi, da ima naša manjšina vse kulturne pravice v Avstriji. Ako bi pogledal v uradne statistike, bi tega menda ne trdil. Kajti v čisto slovenskih občinah bi zaman iskal — slovenskih osnovnih šol.

Ne iz sovraštva, ne zaradi hujskanja, ampak v imenu pravičnosti in človečanstva ter v interesu mirnega sožitja in sodelovanja med narodi ugotavljamo, da je najmanjša in najponižnejša kulturna zahteva, ki jo more kje postaviti kaka narodna manjšina, osnovna šola v narodnem jeziku.

Ce avstrijski Nemci tega ne vedo, naj bi vprašali nemško narodno manjšino v — Jugoslaviji. Toda dovolj o tem!

Naravnost z ogorčenjem pa moramo odkloniti tisti del Starhemberegovega govora, ki nekako prikrito, a zato tem bolj ostro namiguje na nekako slovensko iredento v Avstriji, češ, »da se ne bodo dali zapeljati v nepotreben in strupen šovinizem«.

To je pač nepotreben in nezaslužen udarec po slovenskih hrbtih. Vsi vemo, komu je udarec namenjen, vsi pa tudi vemo (in celo knez Starhemberg celo samo malo prej priznava), da ni — zaslužen!

Koroški čeželní odbor je nekaj dni prej opozoril, da bodi plebiscitna proslava — dostojna. Dvomimo pa, če podtikanje spada v dostojnost. Po naših pojmih nikakor ne. Ali so mar avstrijski Nemci drugačnih misli?

Borba za agrarno reformo

Odbor Zveze slovenskih agrarnih interesentov je imel preteklo nedeljo sejo, na kateri je poročal tajnik Zveze Mravlje Milan o stanju agrarne reforme in o izvajanju zakona v Dravski banovini.

Na podlagi njegovega poročila in po vsestranski debati je odbor sklenil odposlati na kmetijsko ministrstvo spomenico, tičočo se zanemarjanja interesov malega kmeta in oviranje izvedbe agrarne reforme. Posebno nezadovoljstvo izražajo agrarni interesenti zaradi prekinitve del na veleposestvu verskega zaklada v Kostanjevici, kjer je moral geometer sredi merjenja prenehati z delom. Težko pričakovana lekvidacija agrarne reforme na tem veleposestvu se nepojmljivo zavlačuje in 330 agrarnih interesentov se spravlja baš na jesen, ko je treba zemljo obdelovati, v negotovost. Zaradi dveh ali treh protivnikov agrarne reforme v Kostanjevici se to življenjsko važno delo za stotine malokmetijskih družin nikakor ne sme ovirati. Par hudobnežev ne sme veljati več kot 330 poštenih kmetijskih družin.

Zveza je nadalje ugotovila, da nima v za-

časni državni upravi za razlašene gozdove nobenega svojega zastopnika in da se vsled tega pravice agrarnih interesentov na razlaščenih gozdovih ne upoštevajo v dovoljni meri. Tozadevne pritožbe se množe od vseh strani.

Pa tudi sicer je opaziti zastoj v izvajanju agrarne reforme v Dravski banovini, kar navdaja na desetletisoče kmetijskih družin z bojznijo, da se bo delo na izvajanju agrarne reforme prenehalo in da bo izigrana obljuba velikega kralja mučenika, ki je rekel, da bo zemlja last tistega, ki jo obdeluje.

Zveza agrarnih interesentov se bo proti takemu poskusu z vso silo uprla in porabila v to svrhu vsa zakonita sredstva. Zato poziva vse agrarne interese, naj bodo pripravljeni na še odločnejšo borbo, kot so jo vodili do sedaj za pravično in popolno izvedbo agrarne reforme. Nihče nima pravice podstavljati noge temu, kar pripada po božjih in človeških pravicah kmetu in najmanj ima pravico tisti, ki pravi, da stoji na katoliški podlagi. Slovenski agrarni interesent bo to tudi dokazal.

Gospa Sveta

pozabili, toda naj tudi nikar ne odloča o našem sedanjem zadržanju. Pripravljeni smo mirno živeti z vsemi sosedi Avstrije brez izjeme, z njimi pametno sodelovati, da tako pomagamo Evropo ozdraviti in mir rešiti. Pravičnost mi narekuje, da se pri tej priložnosti spomnim tudi tistih, ki so pred 15 leti, čeravno govorijo slovensko kot svoj materni jezik, pri glasovanju s svojimi glasovi dokazali svojo zvestobo do Avstrije in v prvi vrsti doprinesli, da tako velik del Koroške ni prišel pod tujo državo, marveč je ostal ohranjen Avstriji. Tej slovenski narodni manjšini velja največja skrb ne samo od strani koroške dežele, marveč tudi od zvezne avstrijske

Knežji stol s prizorom ustoličenja

vlade. Toda od njih pričakujemo tudi, da se ne bodo dali zapeljati v nepotreben in strupen šovinizem. Avstrija priznava narodnim manjšinam vse kulturne in politične pravice, toda Avstrija želi tudi živeti in se bo proti vsakemu nasprotniku znala uspešno braniti.

Kakor tudi ta govor v srce zaskeli vsakega Jugoslavana, tako je vendar za nas dragocen. Z njim je namreč knez Starhemberg javno priznal in potrdil, da je Avstrija dobila slovensko Koroško s pomočjo — slovenskih glasov.

S tem priznanjem bi bila po zdravi človeški pameti podana že tudi podlaga za pravično postopanje z onimi avstrijskimi držav-

Teden domače politike

Mimo številnih shodov, sestankov in konferenc, ki jih prirejajo politiki raznih barv in taborov, je v domači politiki ta teden najbolj važen

sestane Gospodarskega sveta Male antante.

Gospodarski svet se je sestel 14. t. m. v Beogradu. Predsedoval mu je min. pred. dr. M. Stojadinović. V otvoritvenem nagovoru je označil vprašanja, ki ovirajo razvoj trgovinske izmenjave med članicami Male antante. Zato bo moral svet razpravljati o predlogih, ki so jih proučile komisije izvedencev. Ti se nanašajo:

1. na sodelovanje pošte in brzjava med tremi državami,
2. na sodelovanje glede plovbe na Donavi,
3. na industrijsko sodelovanje držav Male antante,
4. na unifikacijo čekovne in menične zakonodaje, in
5. na sodelovanje glede železniškega prometa, itd.

Nato je predlagal sestavo raznih komisij, ki naj začno takoj poslovati. Ko komisije svoje delo dokončajo, se sestane k zasedanju celotni gospodarski svet.

Za njim je govoril predsednik romunske delegacije g. N. Teodorescu, nato predsednik češkoslovaške delegacije dr. Friedmann.

Stranke razvijajo vedno bolj hlastno delovanje.

V karloškem srezu so po poročilih zagrebških listov pretekli teden

podali ostavko vsi občinski odbori.

Izjemo tvori le občinski odbor v mestu Karlovcu, ker pač spada pod zakon o mestnih občinah. Ako oblast ostavke sprejme, bodo bržčas razpisane v kratkem za ta srez občinske volitve.

V vseh političnih krogih je mnogo ugibanja o bližnjem zasedanju

narodne skupščine.

Ta se namreč sestane 20. t. m. Za zdaj so vse domneve pač res le ugibanje, ker je težko

Grški vojni minister Kondilis, ki je sestavil novo monarhistično vlado v Grčiji in ki nadomestuje v državi do povratka grškega kralja Jurija

spoznati in pravilno presoditi mnenje poslancev oziroma poslanskih skupin. Člansko število se v klubih zadnji čas pogosto menja, tu pada, tam raste, a poleg tega krožijo tudi govornice o snovanju novih klubov.

Iz vsega tega bi se dalo sklepati, da je notranje-politični položaj na potu razjasnitve. Vse ostalo, pa bodi poročilo pobarvano kakorkoli, je pač le domneva ali pa čisto tudi — gola domišljija.

Beleške

Resnica je taka:

Podtikanja in namigavanja klerikalnih listov so v dno srca vžalila slovensko kmeto mladino. Ona se pač zaveda, da je v njenem delu ne vodi niti pohlep po politični oblasti, še manj pa beganje za vžitki nizkih strasti.

Ker blatenje s klerikalnih bregov ni hotelo nehati, je končno »Zveza kmetov in deklet« o obrambo svoje poštenosti in svojega res požrtvovalnega idealizma poslala napadajočim tale popravek, ki ga je objavil »Domoljub« z dne 9. oktobra v 41. številki na strani 533. Popravek se glasi:

— »Slovenski narodni vzgojitelj Slomšek«. V vašem listu z dne 25. septembra 1935., leto 48., št. 39, ste na strani 506 v prvem stolpcu priobčili članek z naslovom: »Slovenski narodni vzgojitelj Slomšek«. V smislu paragrafa 26 in sledečih zakona o tisku izvolite priobčiti pod istim naslovom, z enakimi črkami in na istem mestu v zakonitem roku sledeči popravek: Ni res, da je »Kmeti list« glasilo Zveze društev kmetov in deklet, marveč je to »Gruda«, mesečnik za kmeto prosveto. Nikoli ni bila Zveza kmetov in deklet mnenja, da je pravo veselje v rajanju, pijančevanju in plesu, marveč je vedno navajala kmeto mladino k zdravemu in treznemu življenju, kar pričajo številna predavanja, članki itd. Ni res, da bi izobraževalno delo pri Zvezi včlanjene kmeto mladine obstajalo v plesu in da bi sredstvo za izobraževanje bila harmonika, temveč je res, da se vrši izobrazba s predavanji, tečaji, tekmami, izletji, razstavami itd. Če se pa kdaj kmeto mladina po izvršenem delu povesele in celo zavrti, pač ne more biti to v spodtiko nobenemu resnemu človeku, saj so nas vedno učili, da je pošteno razvedrilo celo Bogu dopadljivo. S kmetim pozdravom! Za zvezo kmetov in deklet Ivan Kronovšek, predsednik, Stane Škrabar, tajnik.

Tako je »Domoljub« po zaslugi tiskovnega zakona in poštene slovenske kmeto mladine tokrat poročal — resnico!

Celo framasone je prekosil

Kdo pa? I, seveda: »Kmeti list«!

Ako ne verjamete, da smo res taki kampeljci, kar pogledajte 41. številko »Domoljuba«! Pa kaj je pobožnega bratca tako zbadlo? Nič drugega kakor malenkost, ki smo jo ondan zapisali, da bi bilo dobro »nasititi stradajoče v današnjih težkih časih«.

No, če piše »Slovenec« o min. dr. Marušiču, da mu je bil prihranjen »največji zločin v Sloveniji«, se ne smemo čuditi, ako »Domoljub« skašlja na nas svoj strah pred framasoni.

Kar je res, je pa le res: Hudo nam je všeč, da nas tedenski klerikalni tovariš tako obraja in mu za vse njegove neslanosti prav radi dajemo prav po načelu krščanskega usmiljenja — vesoljno odvezo!

Če ima bratec še kaj strupa, naj ga kar razlije na nas! Za brezplačno reklamo mu bomo vedno hvaležni.

Tedenski zun.-politični pregled

Ze ves poslednji čas, odkar neprestano traja napetost abesinsko-italijanskega spora in afriške kolonialne vojne, so oči vsega sveta uprte v skupno organizacijo narodov, t. j.

Društvo narodov v Ženevi

ki se je v dolgih zasedanjih pečalo z vprašanjem tega afriškega spora, ki je še pred kratkim grozil z vojno nevarnostjo po vsem svetu, zlasti pa v Evropi. Tozadevni razgovori so se v DN prejšnjem omejevali skoraj izključno na zastopnike

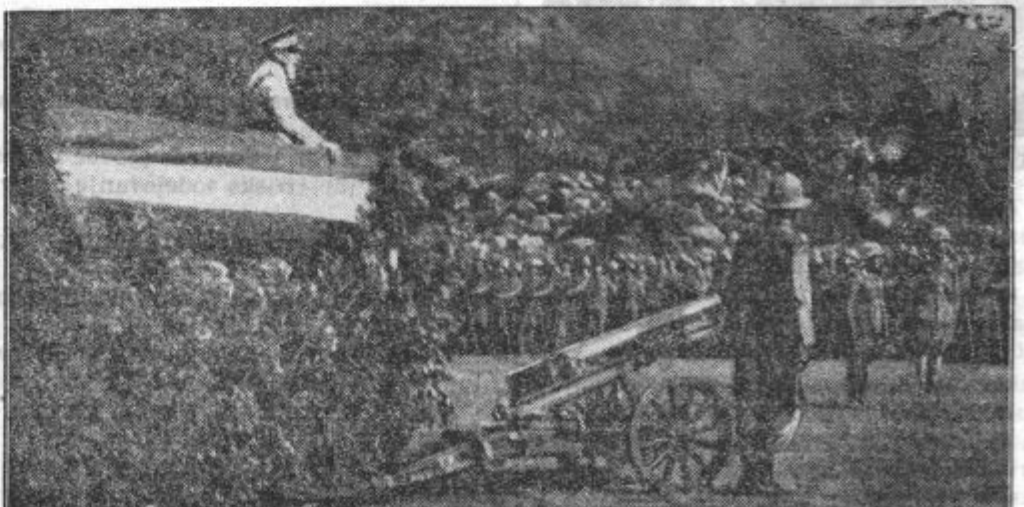

Bivši grški kralj Jurij v pričakovanju plebiscita na Grškem, kjer pričakujejo obnovev monarhije.

evropskih velesil, Anglije, Francije in Italije. Seveda so sodelovali pri teh razgovorih tudi zastopniki drugih držav, vendar pa njih mnenje v danem položaju ni moglo biti odločujoče. Ker

Ta mož je bivši portugalski zunanji minister, katerega je izvolilo Društvo narodov v Ženevi za predsednika konference za sankcije proti vojujočim se državam.

Vrhovni poveljnik italijanske vojske v Eritreji general de Bono navdušuje svoje jurišne čete pred odhodom na fronto proti Abesincem

so na afriških kolonijah zainteresirane poleg Italije tu j druge evropske sile, je razumljivo, da so se tozadevna pogajanja v Ženevi sukala predvsem okoli tega vprašanja. Nepopustljivo stališče Italije je izzvalo nepopustljivo stališče Francije in Anglije. V Abesiniji se je pričela vojna. Italijo so dojučili kot napadalca ter v smislu pravil DN sklepajo sedaj o takozvanih sankcijah proti Italiji. Te sankcije obstojajo predvsem v gospodarskem pogledu, in sicer tako, da države prepovedo izvoz v Italijo, zlasti izvoz vojnega materijala in živil, ki jih potrebuje vojskujoča se armada. Končnoveljavnega sklepa o vsebini sankcij, oziroma o izvajanju sankcij še ni bilo, načelno se je sicer o tem že sklepalo, proti sankcijam sta bili le Madžarska in Avstrija. Vse ostale države pa so bile za sankcije, v želji, da se tako ohrani mir in prepreči splošna vojna. O samem poteku italijansko-abesinske vojne pa poročamo na drugem mestu.

Na Poljskem

je prejšnja vlada padla. Novo vlado je sestavil Marian Koscalkowski. Značilno v tej vladi je, da razen zunanega ministra Becka ni nobenega člana takozvanega polkovniškega tabora. Na Poljskem ljudstvo trdno pričakuje, da to pomeni postopen povratak v svobodnejšo in demokratičnejšo dobo, ko bo imelo tudi ljudstvo kaj besede pri vodstvu države.

Posebno pozornost je prejšnji teden vzbudil državni prevrat

v Grčiji

kjer je general Kondilis takorekoč odstavil prejšnjo vlado pod vodstvom Caldarisa. Ta prevrat pomeni, da je grške republike konec. General Kondilis je sestavil novo vlado, katere glavna naloga je, da pripravi vse potrebno za državni plebiscit (ljudsko glasovanje), ki bo 3. novembra. Kot vse kaže se bo večina grškega naroda v tem plebiscitu izjavila za monarhijo ter bo tako zasedel grški prestol prejšnji kralj Jurij.

Volitve v Klajpedi

v Litvi, o čemer smo poročali že zadnjič, so se končale že pred tednom. Izid pa je bil objavljen šele te dni. Zmagali so z veliko večino Nemci. To je pač zadosten dokaz, da litvanske oblasti niso izvajale nobenega pritiska na volilce, kot je to razglušala po vsem svetu Nemčija, temveč je bilo ljudstvu na prosto dano, da si izbira svoje zastopnike po svojem prepričanju.

Avstrija in Madžarska

sta se v abesinsko-italijanskem sporu, ki ga je obravnavalo DN ter določilo sankcije, postavili na stran Italije, češ, da to zahtevajo nujni življenjski interesi.

Kmetška mladina

Hum pri Ormožu

Naše Društvo kmetjskih fantov in deklet je priredilo dne 9. oktobra t. l. v spomin blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. žalno svečanost. Tovariš predsednik je v kratkih potezah orisal delo in življenje blagopokojnikovo, katerega so tovariši in tovarišice budno poslušali. Svečanost smo zaključili z enominutnim molkom.

Log nad Logatcem

Ob prvi obletnici smrti našega blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je naše Društvo kmetjskih fantov in deklet na spominskem sestanku proslavilo Velikega kralja Mučenika.

Dvor

Na dan prve obletnice smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. smo tudi mi priredili spominsko svečanost, ki je zelo lepo izpadla. Zvečer se je v okrašenih učni sobi tuk. šole zbralo polnoštevilno članstvo, nakar je imel tov. C. Dequal, šol. upr., lepo predavanje o življenju in delu blagopokojnega kralja.

Vel. Lipljene

Na dan 9. oktobra, ko je bila prva obletnica smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je tudi naše Društvo kmetjskih fantov in deklet imelo žalno svečanost v šoli v Škocjanu. Predaval je tov. Alojzij Zupane, šol. upr.

Šmartno ob Savi

Naše Društvo kmetjskih fantov in deklet je obhajalo dne 10. t. m. prvo obletnico tragične smrti našega visokega pokrovitelja lanskoletnega Tabora kmetjske mladine, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Ob polnoštevilni udeležbi članstva je tov. Zajc predlagal enominutni molk. O delu in življenju blagopokojnega kralja je predaval tov. Ivan Dovč, ki je orisal kralja kot junaka, očeta, pobornika za mir in kot kmetjskega vladarja Jugoslavije. Slava Kralju Mučeniku!

Vse vprašuje

kje dobim lep moderen

klobuk ali čepico

Najnovejše oblike, prvovrstne kakovosti pri
MIRKO BOGATAJ, Ljubljana Stari trg 14

Himen. V nedeljo, dne 6. t. m. se je poročil naš agilni tovariš Kamnar Franc iz Šmartnega ob Savi s tov. Francko Podborškovo. Dne 13. t. m. pa je stopil v zakonski stan naš neumorno delavni tov. Pezdirec Franc. Obema želimo vsi kmetjski fantje in dekleta vso srečo v zakonskem življenju!

V Medvodah se je poročila marljiva članica in večletna tajnica Društva kmetjskih fantov in deklet tovarišica Milka Sajovic z g. A. Žerovnikom. Mlademu zakonskemu paru želimo v življenju vso srečo!

V Dragi pri Stični se je poročil pretečeno nedeljo predsednik tamošnjega Društva kmetjskih fantov in deklet tov. Mehle Anton s tov. Malko Miklavčičevo. Čestitamo!

Kmetjsko prosvetno društvo »Brazda« v Ljubljani priredi v soboto dne 19. t. m. trgatve grozdja v dvorani gostilne pri »Levu«, Gosposvetska cesta. Članstvo in prijatelje društva opozarjamo na to družabno prireditev. — Odbor.

Zlatorogovo TERPENTINOVNO MILO

Zakaj godrnja njegova gospodinja?

Zato, ker snovi, ki jih z znojem izloča koža, posebno trdno prilepijo nesnago na perilo. Toda čemu jeza? Saj Zlatorogovo terpentinsko milo s svojo obilo in gosto peno z lahkoto razkroji vsako, pa tudi to nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče.

Vojna v Afriki

Po laških poročilih je vojna v prvem tednu potekala nekako takole: Vse tri kolone, ki so prodirale iz Adigrada, Entiscia in Aduu, so svoje prodiranje ustavile, da utrdijo svoje postojanke.

Eritrejska armada, obstoječa iz 110 tisoč mož, oboroženih poleg drugega z 2300 kosi avtomatskega orožja, 230 topovi in z 92 tanki, je morala razvijati svojo vojno delavnost na jako neugodnem ozemlju brez vsakršnih cest. Armada je imela s seboj 35 tisoč tovornih in drugih živali (mul, mežgov, kamel itd.) Čete so med prodiranjem morale sproti graditi ceste in so poleg raznih drugih cest v 3 dneh zgradile

28 kilometrov dolgo avtomobilsko cesto iz kraja Guna—Guna do Aduu. Razen tega so čete povsod kopale in obnavljale vodnjake in zgradile tudi velike rezervoarje za vodo.

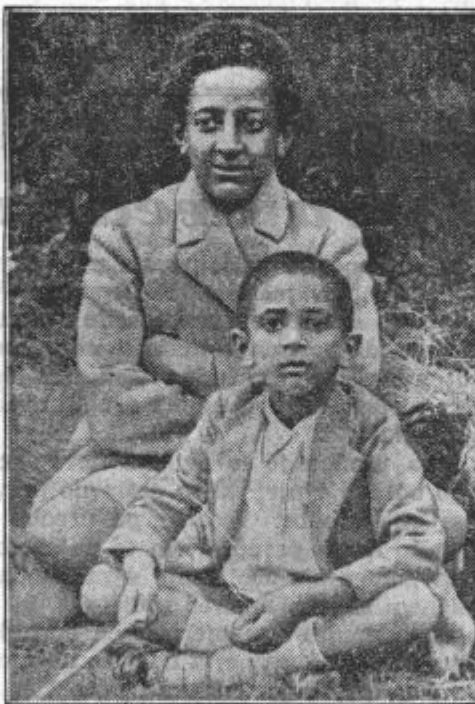
Prvi vojni zbor (armadni kor) generala Santinija je zasedel Adagamus.

To je v kratkem slika prvega vojnega tedna, povzeta po uradnih poročilih italijanske poročevalske službe. Pri tem pripominjamo, da si poročila raznih poročevalcev čisto med seboj nasprotujejo. Na laško-abeteski fronti imajo namreč svoje poročevalce vsi večji svetovni listi najrazličnejših držav. Zato je tudi večkrat jako težavno ugotoviti in podati pravilno sliko položaja.

Medtem ko vedo nekatera poročila povedati o prebegu nekaterih kolonialnih čet, obstoječih iz domačinov, na abesinsko stran, poročajo drugi, da cela plemena prestopajo na stran Italije.

V zasedeno Aduu je prišel tudi vrhovni italijanski poveljnik laških čet v Eritreji, general de Bono. Lahki so tu odkrili spomenik padlim tovarišem iz za prve laško-abeteske vojne koncem prejšnjega stoletja.

Po 11. oktobru vedo nekatera poročila povedati, da so se razvneli hudi boji južno od

Poveljstvo nad abesinsko vojsko v provinci Dessie je poveril abesinski cesar svojemu najstarejšemu sinu prestolonasledniku Defeu. Na sliki ga vidimo z mlajšim bratom, ki je vojvoda Harrarski.

Dva mična abesinska častnika v paradni uniformi

Med najboljše zaveznike abesinske vojske prištevajo skrajno slabe ceste. Italijani so priporočili, če hočejo sploh kaj napredovati, da si sproti grade potrebne ceste. Slika nam prikazuje abesinski vojaški avtomobil, ki vozi, kakor izgleda, brez bencina.

Adué in da so Abesinci pričeli s protiofenzivo. Baje se jim je posrečilo pri tem doseči že razne uspehe. Po vesteh iz Addis Abebe tam še vedno upajo, da bo mogoče spor poravnati s pogajanjali ali pa s posredovanjem te ali one prijateljske države.

Po italijanskih vesteh posnemamo, da so laške čete zavzele kraje Aba Garima, Enda, Kidan in Meret ter vsa važnejša karavanska pota v tem okolju.

Šef italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio in državni podtajnik za kolonije Leasona sta odpotovala v Afriko.

Kakor poročajo iz Addis Abebe angleške vesti, se Abesinija notranje razkrajja in baje čedalje večje število večjih in manjših poglavarjev zapušča osrednjo vlado. Cerkevni poglavarji v Adui in Aksumu so izjavili v imenu prebivalstva zvestobo Italiji.

Neki francoski list pa piše, da prihajata iz Addis Abebe na bojišče dve močni vojski, sestojči iz samih ženk. To so prostovoljke, ki jim poveljujeja princesi Samerga Gebi in Valsero Asažedje. Princesi sta stari komaj po 22 let. Njuni armadi imata s seboj veliko število konj in mul.

Vsekakor je pričakovati, da se bo spor, ki ga je DN tako dolgo skušalo prepričati, zavlekel morda dalje nego je bilo prvotno pričakovati.

Novice

*

Iz Metlike poročajo o hudi nesreči. Šavor Stanko in Zlogar Lojze sta pasla živino. Iz dolgočassja sta jela brskati po grmovju, kjer sta končno našla staro, zarjavelo puško. Šavor je potegnil za cev, pri tem pa se je petelin sprožil in strel je zadel nesrečnega dečka naravnost v srce. Ko so ljudje, ki so slišali strel, prihiteli bližju, je bil komaj 15letni mladenič že v zadnjih vzdihljajih. — Orožniki sedaj poizvedujejo, kdo je skrnil puško v grmovje in tako, čeprav nehoté, zakrivil nesrečo.

V Sv. Ani pri Makolah je 30letni posestnikov sin Andrej Vitrih nabijal pištolo, ker je hotel iti na stražo v vinograd. Pri tem se mu je vnel smodnik. Vsa zmes mu je puhnila v obraz in je nesrečnež tako osmojen, da je zdaj njegov vid v nevarnosti.

Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1936

je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10 in v vseh večjih trgovinah

Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. — Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. — Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike „POKLON MODRIH“

Iz Ruš se je po opravih pripeljal v Maribor posestnik Josip Gornik. Ko je na Aleksandrovi cesti stopil v neko trgovino in pustil ta čas kolo zunaj, je neznan tat izrabil priliko. Odpeljal je Gorniku kolo, na katerem je imel posestnik v nahrbtniku 4 kg slanine.

V Spodnjem Dupleku je 17letni Ivan Mulec iz Spodnjega Korena napadel 45letnega kočarja Ivana Pauka. Zabodel ga je z nožem v hrbet in mu ranil pljuča. Vzrok napada je menda neko staro sovraštvo. Paukovo življenje je v nevarnosti in so morali moža prepeljati v bolnišnico.

V Radizelu so se v vinogradu posestnika Martina Preglja delavci na trgatvi sporekli. Pri tem je Jožef Kučer z nožem zabodel v prsa Jožefa Peharja. Slednji se je takoj nezavesten zgrudil na tla, Kučerja pa čaka za »junaštvo« plačilo, ki mu ga bodo odmerili strogi sodniki.

V Spodnjih Jaršah se je v delavnici Ivana Kovača razletel smirkov brus. Kos brusa je odletel pri tem Kovaču v ramo in ga tako močno ranil, da je ponesrečenec v nevarnosti za življenje.

V Sp. Hudinji pri Celju si je strežnica Jožefa Mirt po nesreči odsekala palec na levi roki, ko je cepila drva.

V Ojstriški vasi si je ondan po nesreči zastropil kri delavec Pavel Juhart. V petek je nato ponesrečenca v celjski bolnišnici smrt rešila hudega trpljenja.

V Stranskih Makolah so se stekli domači fantje z onimi iz Varoša. Uspeh »korajže« je bil tak, da je 20letni Janez Galun dobil strel v prsa in leži sedaj v mariborski bolnišnici. — Le kdaj bo slovensko mladino — srečala pamet?!

V Gornji vasi v šmarskem srezu so tatovi odnesli posestniku Alojziju Pečgerju 300 dinarjev gotovine in več kosov zlatnine, obleke in perila.

V Sv. Juriju pri Grosupljem se bo vršil dne 19. oktobra t. l. letni živinski in kramarski sejem. Kupei in prodajalci vljudno vabljeni.

Iz Dežna je doma viničar Andrej Vnuk, ki je nesel brento grozdja do stiskalnice v zidanico. Na bregu je možu spodrknilo. Padel je in si pri tem nalomil nekaj reber.

V Moravcih je na travniku kosil kočar Lovrenc Granfogel. Pri tem sta se s sosedom nekaj sprla, nakar je sosed začel obdelovati kočarja s kolom po glavi. Premikastil ga je tako, da so morali Granfogla prepeljati v tujsko bolnišnico.

V Ljubljani je mestna občina zadnjo nedeljo priredila dobrodelno tombolo. Kakor je sicer

Gospodarstvo

Nova uredba o zaščiti kmeta

Z nestrpnostjo pričakovana nova uredba o zaščiti kmetov je izšla. Nestrpnost je bila upravičena, ker se je z merodajne strani zagotavljalo, da bo izdana definitivna zakonska uredba in se je zato tudi pričakovalo, da bo zaščita slonela na popolnoma drugih osnovah kot dosedaj.

Nova uredba je le deloma nova, ker je mnogo odredb v njej, ki so doslovno prevzete iz prejšnje uredbe. Vsebuje pa uredba tudi celo vrsto novih predpisov in to ne samo takih, ki pomenjajo izboljšanje v zakonodajnotehničnem smislu, marveč tudi take, ki uvajajo novo ureditev razmerja med dolžniki in upniki. Najdalekosežnejša določba nove uredbe je pač ona, ki predvideva možnost črtanja nekaterih kmetijskih dolgov.

V koliko bodo predpisi nove uredbe zadoščali, da olajšajo težki položaj našega kmeta, ali z drugimi besedami povedano, v koliko bo nova uredba res definitivna, bo pokazala bodočnost. Ne smemo pa pozabiti, da je problem razdolitve kmeta tesno povezan z drugimi problemi, posebno z vprašanjem sanacije naših denarnih zavodov in da je težko najti zadovoljive rešitve med nasprotnimi si interesirani dolžnika in upnika. Kako bo nova uredba pripomogla k pozitivni delovanju in k večji likvidnosti naših denarnih zavodov, na prvi pogled ni razvidno, posebno ker začne redno odplačevanje po odplačilnem načrtu šele prihodnje leto. Vedno pogostejši pa so glasovi, da razbremenitve kmetov ni naložiti na rame ene generacije, marveč da je to breme razdeliti na več pokolenj in to s pomočjo državne intervencije. Začetek reševanja tega vprašanja v tem smislu pomenja določilo, ki pravi, da bo država dala onim upnikom, ki se jim črtajo terjatve, pravično odškodnino.

Za kmetijske zadruge nova uredba načeloma ne velja, marveč posebni odplačilni načrti, ki jih bodo sestavile zadruške zveze.

sreča muhasta, je tokrat vendar naklonila lepe dobitke v vrednosti več tisoč dinarjev skoraj izključno samim res potrebnim ljudem.

Od Zgor. Sv. Kungote se je delavec Rajko Babič precej vinjen peljal s kolesom v Maribor. Med potjo se je vožnje naveličal, legel v občestni jarek in prepustil kolo božjemu varstvu. Dva tovariša pa, ki sta se kmalu za njim pripeljala mimo, sta spoznala položaj in sta pobrala Babiču ves denar — 200 Din — pa še kolo sta mu odpeljala in izginila. Ko se je Babič prebudil, se je skesano čehljajal za ušesi in šel potožiti nesrečo orožnikom.

„Pri zaščitu“

Manufaktura

Ljubljana, Nabrežje 20. septembra

se za zimsko sezijo cenj. odjemalcem najtopleje priporoča

V Štangi nad Litijo se bo vršila ob priliki žegnanja dne 26. in 27. t. m. velika sadjarska razstava, katere se bodo udeležili kmetje s svojimi pridelki iz cele okolice. Ker je Štanga priznana lepa izletniška točka, pričakujemo od vseh strani obilen poset. Za želoec in suho grlo bo vsega dovolj.

Verjetno pa je, da se bodo odplačilni načrti sklicevali na uredbo, oziroma vsaj na nekatere njene odredbe, zato je potrebno, da se zadruge seznanijo vsaj z važnejšimi predpisi nove uredbe, katere v naslednjem navajam.

Za katere dolgove velja uredba

Tudi po novi uredbi delimo kmetijske dolgove v stare in nove in to po času nastanka; mejnik je ostal isti, in sicer 20. april 1932. Dolgovi, ki so nastali pred tem dnem, so stari in kot taki zaščiteni, novejši dolgovi pa ne. Za kmetijski »dolg« smatra uredba vse denarne obveze zasebno ali javnopravnega značaja — v kolikor ne uživajo izjemnega položaja — neglede na to, iz kakšne osnove izhajajo in brez ozira na to, če jih dolguje kmet kot glavni dolžnik ali solidarni dolžnik ali pa kot porok. Seveda se smatra obveza solidarnega dolžnika ali poroka kot njegov dolg šele tedaj, ko mora izpolniti to obveznost.

Ena glavnih hib vseh dosedanjih uredb je bila, da so bila določila o tem, kdo je kmet in kot tak upravičen, posluževati se ugodnosti, premalo jasna in da so se zato vršile zlorabe s strani oseb, ki sicer o kmetu niso hotele ničesar slišati, so se pa rade posluževale olajšav, kadar bi morale svoje obveznosti poravnati. Z novo uredbo, ki ima v tem oziru točnejše odredbe, smo napravili pri izločevanju nepravilnih kmetov korak naprej; uredba namreč čisto jasno določa, da morajo oni, ki se hočejo posluževati njenih olajšav, dokazati ne samo, da so bili kmetje ob času zadolžitve, marveč da so kmetje tudi sedaj. Z ozirom na to utesnitev odpade marsikateri, ki se je do sedaj uspešno skrival za nejasnimi določili uredbe. Po tem besedilu ne uživa zaščite oni, ki ob času zadolžitve ni bil kmet, je pa sedaj, niti oni, ki je ob času nastanka dolga bil sicer kmet, se pa pozneje posvetil drugemu poklicu. Dalje prihodnjič.

Prva sadna razstava v Jevnici

Dasi je Jevnica z okolico navidez majhen, aribovit, z gozdom in grmovjem poraščen kraj, se skrivajo po holmih teh hribov lepe, a drugače tihe skromne kmetijske domačije, katere obkrožajo poleg valovitih njiv skoraj sami lepi sadovnjaki, ki so letos obrodili in dali, se lahko reče, obilo lepega, kar pa je najvažnejše, zdravega, prekrasnega sadja.

Diven pogled na polne sadovnjake, obložene jablane in hruške je dal povod gospodu Godecu, posestniku iz Male noge, priznanemu sadjarskemu strokovnjaku in agilni ge. Kovič, šolski upraviteljici, kakor tudi drugim članom tamošnjega Sadjarskega in vrtnarskega društva, da se je vršila v nedeljo, dne 13. t. m. v Jevnici prva razstava res prekrasnega zlahnega sadja. Razstavljene so bile skoraj vse vrste iz sadnega izbora za Slovenijo, kakor: jonathan, ontario, boskopski kosmač, boskovo jabolko, zlata parmena, charlamovski pisani kardinal, voščenske, canada, mošančkar, landsberska reneta, šampanjska reneta itd. Poleg omenjenih sort pa so bile zastopane tudi razne druge redke zlahne vrste, ki so vzbujale na razstavi veliko zanimanje in občudovanje. Poleg jabolk so bile razstavljene tudi lepe zlahne hruške, kutne, breskve in tudi prav lepega grozdja ni manjkalo.

Otvoritvi razstave so prisostvovali poleg domačinov sreski kmetijski referent g. Šušteršič iz Litije, pravni referent kmetijskega oddelka g. Dolinar, sadjarski inspektor g. Humek in vsi odborniki sadjarske podružnice. Pozdravni govor na navzoče je imel predsednik Sadjarskega in vrtnarskega društva domačin g. Godec. Za njim sta imela lepi strokovni predavanji g. Humek in g. Šušteršič.

Razstava je v moralnem, kakor tudi v poučnem pogledu rodila zadovoljiv uspeh, saj so se na njej mnogi poučili in si dali pobudo, gojiti na svojih vrtovih za naprej samo to, kar je za trg, oko, pa tudi za njih zemljo najbolj priporočljivo in koristno!

Sadjarji razstavljaleci, kakor tudi drugi okoliški kmetje so izrazili željo, naj bi se priredile v Jevnici za naprej vsako leto sadjarske in tudi vrtnarske razstave.

Gospodu Godecu, gospej šol. upraviteljici Kovič in vsem, ki so na kakršenkoli način sodelovali in pripomogli do uspeha, je bilo izrečeno od strani oblasti, razstavljalec, kakor tudi od strani ostalih kmetov vse priznanje in zahvala.

Jz ormoško-ljutomerskih goric

se poroča, da so vinogradniki vsled lepega vremena čakali s trgatvijo, ki se prične v glavnem šele v ponedeljek, dne 14. oktobra t. l. Dosedaj naprešani vinski mošt tehta od 16 do 19% sladkorja in se plačuje od Din 3'— do Din 4'— od preše. Ob času glavne trgatve pa bo mošt tehtal sigurno okrog 20% in še čez. Cena za ta vinski mošt bo okrog Din 4'—, za sortirane sorte pa do Din 5'—. Ker bo letošnji vinski pridelek prav obilen, glede kakovosti pa naravnost izboren, se vinski kupei opozarjajo, da storijo najbolje, če se potrudijo naravnost v gorice vinogradnika, kjer se njim nudi izborna, pristna vinska kapljica po zmerni ceni. Že v eni kmetijski vinski kleti lahko posameznik krije svojo potrebo na vinskem moštu, odnosno nakupu vinskega mošta na odjem pri pretoku. Kmetje vinogradniki ne dovažajo banačana v svoje kleti, ker imajo lastnega pridelka v zadostni množini. Da pa neka ormoška vinska klet dovažata banačana v srce ormoško-ljutomerskih goric, to pa je sramota, ki razburja vse poštene vinogradnike in vinske trgovce. Trgovina ali zadruga »Jesih« z vinom trdi, da štiti kmeta-vinogradnika, toda vprašanje, kdo je kmet, se mora v interesu dobrega slovesa našega »Ljutomerčan« na nek način rešiti. Pa tudi v pogledu nakupa, če firma »Jesih« obljublja kmetom samo 10 par za sladkorni grad, je naravnost izmožgavanje našega ubogega kmeta-vinogradnika.

Prvi jugosl. sadni sejem v Mariboru

priredbe združene podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva in Kmetijske družbe mariborskega okrožja. Sejem, pri katerem bo sodelovalo nad 20 gospodarskih edinic mariborskega okrožja, se bo vršil v dneh od 25. do 28. oktobra t. l.

Naš pravi domači izdelek!

v veliki verandi mariborske pivovarne »Union« na Aleksandrovi cesti.

Že sedaj je prijavljenih skoraj 3000 vzorcev, t. j. 5 vagonov najizbranejših pomoloških jabolčnih sort, ki bodo vzorno vložene v normalne ameriške zaboje. Mnogo jih bo tudi v holandskih zabojih.

Na sadnem sejmu bodo pokazali združeni producenti najboljše, kar more naš kmetovalec pridelati na svoji grudi. S tem bo dana sadnim trgovcem najlepša prilika za nakup znanih in priznanih najboljših štajerskih jabolč. Letošnje leto so jabolka vsled ugodne letine izredno lepo dozorela, so povsem zdrava in kažejo vse znake izredne trpežnosti.

Ker so cene jabolkom v Sloveniji primerne, je pričakovati živahne kupčije, posebno še, ker bo reprezentiralo izloženo sadje velike zaloge, ki jih žele prodati kmetovalec trgovcem brez posredovanja iz prve roke.

Za to prireditvev je veliko zanimanje med trgovskimi krogi, saj bodo imeli lepo priliko spoznati naš odlični sadni pridelek in se sezna-

Rudolf Gaj:

Izobčenci

(Nadaljevanje.)

»Tako-le tovariša, sedaj pa je jesti za vaju že pripravljeno,« se je za njunima hrbtoma začul prijeten Nevinkin glas.

»Ze greva, že, Nevinka — pojdi Peter,« je pozval Amorado tovariša, nakar so se podali vsi trije v kuhinjo.

Prostor, v katerem so bili namestili kuhinjo, je bil stvorjen iz štirih stebrov in krova, prevlečen od zgoraj in okrog in okrog z debelo, nepremočljivo ponjavo in le pri vhodu so bili pustili odprto, da je mogel uhajati dim, kadar so kurili. Precej pri vhodu so bili postavili iz opeke in kamenja nekako peč, na kateri se je še prilično dobro dalo kaj skuhati. V ozadju na levi so si bili zabili v zemljo mizo iz desek in dve klopi, na desni pa so bile prirejene nekake dolge police za provijant in posodo. Tuda dasiravno vse tako zasilno in primitivno, je vendar tu vel nekak poseben duh domačnosti in udobja. Tudi večša roka marljive gospodinje ti je morala takoj pasti v oči: kamor si pogledal si opazil, kako obupno se v tem pregnanstvu bije boj za čistočo. Ne bo preveč ako rečem, da je bil Peter naravnost zadivljen nad tako veliko skrbnostjo in pridnostjo, ki se mu je predstavljala tu vsepovsod.

Tovariša sta sedela za mizo in Nevinka je postavila eden večji in eden manjši lonec ter

dva krožnika pred njiju. V večjem je bila košja obara, a v drugem kruhovi cmoki. Nato je prinesla kruh, žlico in nož ter pristavila:

»Naj vama dobro tekne, tovariša!«

»Hvala Nevinka, hvala!« sta se hkratu odzvala tovariša, ter koj nato pričela zajemati iz lonca.

Nevinka je bila čedna in prikupljiva deklica. Oblečena je bila v kratko, rdečerožasto krilo. Izza vedno na smeh pripravljenih ustnic so se zdaj pa zdaj posvetili beli zobje.

Matjaž je bil medtem vstal in snel s stebra neko listo, katero je vzel s seboj k mizi.

»Jelj Jernač spi, Nevinka?« je vprašal mladénko.

»Da. Pred eno uro ali kaj je revež komaj zaspal. Včeraj in danes ga je tako bolel zob, da se mi je že smilil. Sedaj upam, da mu bo bolje, ko je zadremal,« je odvrnila Nevinka z izrazom sočutja na obrazu. — »Toda čujta, tovariša: Ali vama naj skuham kave ali čaja?«

»Kavo, Nevinka,« je odvrnil Matjaž, ko se je bil prepričal, da je tudi Peter za to. — »In Tine in Tilka nista doma?«

»Ne. Najbrže pridefa jutri.«

»Drugače nič novega?«

»Nič.«

V tem sta bila tovariša končala kosilo in Nevinka je pospravila mizo. Prinesla jima je črno kavo in jima prižgala cigareti. Tovariša sta počasi srebala svojo kavo in kadila cigareto, a Nevinka je medtem pospravljala in umivala posodo.

»Nevinka, ali uganeš, kje sva se sešla s tovarišem Petrom?« je povzel zopet Matjaž.

»Najbrže v mestu,« je dobrovoljno pomežiknila Petru Nevinka.

»Ha, ha, Nevinka! To pot pa le nisi pogodila. Ali veš kje? Tu doli v gozdu, nedaleč od bele ceste, pod hrastom. Ali ni res Peter?«

»Res, Peter?« se je s prijaznim smehljajem vmešala Nevinka.

»Res, res, Nevinka!« ji je smehljaje in prepričevalno zagotavljal Peter. »Saj sem že hotel po cesti zopet naprej, toda vročina je bila tako silna in gozd ob cesti tako mikaven in vabljev...«

Ta hip se je ob vhodu pojavil mlad mož. Njegova zunanost je močno spominjala na divjega loveca. Bil je precej velik, širokopleč in močno zaraščen. Oblečen je bil v zeleno lodnasto obleko, na glavi je nosil klobuk s širokimj kraji in na nogah močno okovane škornje. Bil mu je nekaj nad sedemintrideset let.

»Zdravo, Jernač!« ga je takoj prestregel Matjaž ter mu stisnil desnico. »Tu je Peter, naš novi tovariš, — tu Jernač, naš glavar,« ju je brž seznanil.

»Zelo lepo, tovariša!« je prikimal vljudno Jernač, ter segal Petru v roko. »Veseli me, ako res hočeš poskusiti tu pri nas! Videti si vrl deček,« je dejal, tehtaje vsako besedo. »Toda sedimo zopet za mizo, da se kaj pogovorimo. — Ti, Nevinka, pa nam izvolj skuhati čaja!«

»Ali ti je zobobol popustil,« je vprašal Matjaž, ko so bili sedli za mizo. »Veš, Nevinka je bila že vsa obupana.«

(Se nadaljuje.)

niti z realnostjo in poštenostjo našega kmetskega producenta.

V bodoče se bodo vršili enaki sadni sejmi vsako leto.

Na sadnem sejmu bo tudi razstava grozdja in pokušanje znanih in priznanih štajerskih vin.

Na to prireditve, ki bo prvenstvena v Jugoslaviji, opozarjamo zlasti trgovske kroge iz tu- in inozemstva in jo toplo priporočamo. Vabimo pa tudi vse zainteresirane in ljubitelje lepega sadja in jih zagotavljamo, da tako dovršene prireditve v tako velikem obsegu v Jugoslaviji še ni bilo.

Ker padejo trije dnevi sejma (26.—28. X.) na soboto, nedeljo in ponedeljek, se bo vsak posetnik lahko poslužil polovične voznine.

Po svetu

★

Huda železniška nesreča na Norveškem. Na randfjordski železnici je med Geihulom in Aamotom na Norveškem te dni skočil vlak s tira. Lokomotiva in službeni voz sta strmoglavila po železniškem nasipu. Vlakovodja je bil takoj mrtev, kurjač pa tako močno opečen, da je kmalu po nesreči v silnih bolečinah izdihnil. Med potniki je veliko število nevarno ranjenih. — Nesreča je nastala zato, ker je dolgotrajno deževje razmehčalo vrhnje plasti železniškega nasipa in je radi tega proga postala majava.

Težka prometna nesreča v Argentini. Pri kraju Raon v pokrajini Buenos Aires (Argentini) je nedavno vlak trčil v avtobus, v katerem se je peljalo deset potnikov. Vlak je vlekel avtobus 500 metrov daleč s seboj in ga tako zmrcvaril, da je bilo vseh 10 nesrečnih ljudi takoj mrtvih.

Odkritje doslej neznanega mesta. V Rusiji so na skrajnem severu že blizu polarnega območja pred nedavnim odkrili pri Salekardi do-

slej neznanost. Po mnenju učenjakov je bilo to mesto na višku svojega razmaha pred kakimi 1500 leti.

Zopet nova sovjetska republika. Kakor poroča ruski list Pravda, so na mandžurski meji v dolini reke Jalu proglasili novo sovjetsko republiko. Po teh poročilih se ozemlje, oziroma oblast pravkar ustanovljene republike še vedno veča. Ako je verjeti poročilom, je pokrajino že zasedla več tisoč mož broječa rdeča armada.

V Parizu so člani monarhističnega društva »Action Française« te dni demonstrirali zoper sankcije proti Italiji. Zahtevali so, da ostane Francija v laško-abeteskem sporu strogo nevtralna. Policiji se je končno posrečilo, da je demonstrante razgnala.

Siloviti viharji so divjali te dni po raznih krajih Nemčije, Nizozemske (Holandije) in tudi po Franciji. V Langenbergu (Nemčija) je vihar podrl stolp tamkajšnje radio-oddajne postaje. — Po drugih krajih je odnašal strehe s hiš. Na Nizozemskem je bil po nekod vihar tako silovit, da so kmetje bežali iz hiš in se zatekli v gozdove. Pri kraju Gauda je nekega moškega neurje odneslo v morje, kjer je seveda utonil. — Daleč naokrog je po teh krajih žito popolnoma vničeno. V Mervedski prekop je orkan prekucnil tovrni avto s 4 osebami vred. Gre za roditelja in njuna dva otroka. Očeta in enega otroka so rešili, mati in njen drugi 10letni sinček pa sta utonila. — Okrog mesta Rouen (Francija) je neurje razkrivalo hiše, podiralo plotove, s korenino ruvalo drevje in napravilo tako silno veliko škodo. Drevje je orkan odnašal po 10 metrov daleč, neko leseno barako pa je prestavil celo za 20 metrov stran.

Radio

od 20. do 27. oktobra 1935.

Nedelja, 20. oktobra. 7.30: Kmetijska ura: Zivinozdravstvo (dr. Stegu Josip). — 9.45: Ver-

ska predavanje (prior Valerian Učak). — 16.00: Gospodinjinski nasveti (gdč. Anica Lazarjeva).

Ponedeljek, 21. oktobra. 18.00: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). — 18.40: Kulturna kronika: Milčinski: Humoreske in groteske (Ljudovit Mrzel).

Torek, 22. oktobra. 11.00: Bajke z lužiških brd (Pirnat Viktor). — 18.40: Vzgojna vrednost umetnosti (dr. Stanko Gogala).

Sreda, 23. oktobra. 18.00: Pomen ročnega dela za posameznika in za skupnost (Ivan Omerza). — 18.40: Fran Milčinski in mladinsko skrbstvo (Jagodič Vojko).

Petek, 25. oktobra. 18.00: Ženska ura: O kozmetiki (dr. A. F. Ferenčak). — 18.40: Zivljenje naših tekstilnih delavcev (Pernišek Frane).

Sobota, 26. oktobra. 18.40: Zunanji politični pregled (dr. Kuhar Alojzij).

Sejmi

21. oktobra: Sv. Petru pod Sv. g., Celju, Crni, Krškem, Dovskem, Cerkljah, Lescah, Zubi, Jegnenci, Podšentjurju pri Zagorju, Žireh, Rakitni, Sevnici na Savi.

22. oktobra: Novem mestu, Dramljah, Mariji Magdaleni, Dol. Lendavi.

23. oktobra: Ptuj, Martjancih.

24. oktobra: Dolu, Dol. Logatecu, Velenju.

25. oktobra: Lembergu.

26. oktobra: Vidmu ob Savi.

Vrednost denarja

1 ameriški dolar	Din 43'40
1 nemška marka	Din 17'60
1 švicarski frank	Din 14'24
1 angleški funt	Din 215'—
1 avstrijski šiling	Din 9'—
1 francoski frank	Din 2'89
1 češkoslovaška krona	Din 1'81
1 italijanska lira	Din 3'56

Sodna dražba.

Dne 4. novembra 1934 se bo prodalo pri sreskem sodišču v Mokronogu na sodni dražbi pod izredno ugodnimi pogoji obširnejše

posestvo

obstoječe iz dobro ohranjenih gospodarskih poslopij, obširnih travnikov, njiv, vinogradov in gozdov.

Vse podrobneje podatke dobite v pisarni dr. Čampe Lojzeta, advokata, Ljubljana, Aleksandrova c. 4

Žimska jabolka

najskrbnejše sortirana, z garancijo za trpežnost in brezhibnost, po zelo nizkih cenah. — Oglejte si

sadno razstavo

Kmetijske družbe v Ljubljani, Novi trg 3

TISKOVINE
vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA GREGORČIČEVA št. 23
Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica števil. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavni: „Kmetijski dom“. Žiro rač.: Narodna banka

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. // **JAMSTVO ZA VSE VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. // Strankam nudi brezplačno pošne položnice za nalaganje denarja. // Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. Sploh vrši vse denarne posle, ki spadajo v delokrog denarnih zavodov.

BLAGAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8—12 in od 3—5, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12^{1/2} ure.

Podružnici: **KAMNIK — MARIBOR**

Stanje vlog: **Din 35,000.000'—**

Rezerve: **Din 1,300.000'—**